

А. Н. Мајкову,
Женева 16/28 авг. 1867.

У Немачкој сам се срео са једним Русом који стално живи у иностранству, у Русију одлази сваке године на две-три недеље, да узме приход од имања, и враћа се опет у Немачку, где су му жена и деца, сви су понемчени.

Између осталог, упитах га због чега је, заправо, напустио отаџбину. А он ми буквално (и осионо) одговори: „Овде је цивилизација, а код нас је варварство. Осим тога, овде не постоје народности; јуче сам путовао и у вагону се није могао разликовати Француз од Енглеца или Немца.“ – „Дакле, то је, по вашем мишљењу, прогрес?“ – „Па, наравно!“ – „А знате ли ви да је то апсолутно погрешно. Француз је, пре свега, Француз, а Енглец – Енглец, и њихов је највиши циљ да буду оно што јесу. Осим тога, у томе је њихова снага.“ – „То је апсолутно нетачно. Цивилизација треба све да изједначи и ми ћемо тек онда бити срећни када заборавимо да смо Руси и кад сваки човек буде налик на друге.“

Ф. М. Достојевски

Глобализација

Из њерейске Ф. М. Достојевској:

А. Н. Мајкову,
Дрезден 9/21 октобра, 1870.

Негде зимус, у уводнику „Гласа“, прочитао сам озбиљну исповест како смо се „за време Кримског рата радовали успесима савезничког оружја и поразу наших“. Не, мој либерализам није ишао тако далеко. Онда сам још био на робији и нисам се радовао успеху савезника, већ сам заједно са својим осталим друговима, невољницима и војницима, осетио да сам Рус, желео сам успех руском оружју и, мада сам још био под јаким утицајем шугавог руског либерализма који су проповедали говнари, какав је био балегар Белински и остали, нисам сматрао да сам недоследан што се осећам као Рус. (...) И знајте, драги мој, ко губи свој народ и народност, тај губи и веру отаца и Бога. Ако желите да знате, ово и јесте тема мог романа. Он се зове „Зли души“.